

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ד עט"ד הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ד

ערש"ק פרשת "תולדות" א' כסליו תשע"ו גליון מס' 495

את הפנימיות אין לשנות!

יצחק אבינו מזדקן והולך. כבר איבד את מאור עיניו. הוא קורא לעשיו בנו הגדול ואומר לו: "הנה נא זקנתי, לא ידעתי יום מותי. ועתה שא נא כל"ך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד. ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואוכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות". עשיו שומע את הדברים ויודע במה דברים אמורים, לקבל ברכה מצדיק הדור זה לא דבר של מה בכך. אולם לא רק עשיו ידע מהדבר, גם רבקה אמנו ידעה את הדברים שאמר בעלה יצחק. היא ממחרת לצוות את יעקב בנה האהוב לקחת שני גדיי עיזים טובים ולהביאם אליה כדי שתמחר ותעשה מהם מטעמים כאשר אהב יצחק בעלה. רצתה היא בכל ליבה שאת הברכות החשובות יקבל דוקא בנה יעקב שלא מש מאוהלה של תורה. יעקב אבינו שומע את דברי אימו וחפץ לקיימם במלואם, אך חשש גדול ממלא את ליבו הטהור. "הן עשיו אחי איש שעיר ואנוכי איש חלק", גילה יעקב אבינו את חששו לאימו, "אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה". רבקה אמנו שומעת את דברי בנה האהוב, אומרת ומבטיחה: "עלי קללתך בני אך שמע בקולי ולך קח לי". מצוות כיבוד אם עומדת ליעקב מול עיניו והוא ממחר לעשות כציווי אימו. לפני הכניסה לחדר הקדוש, לפני הכניסה לקודש הקודשים ליצחק הצדיק, מלבישה רבקה אמנו את יעקב בבגדי החמודות של בנה עשיו, כדי שאם יצחק ימשמש את יעקב, ירגיש את הבגד השעיר ויחשוב שאכן מדובר בעשיו בנו הגדול. כמובן שציווי שמימי היה כאן וכל מעשיה של רבקה אמנו היו על פי רוח הקודש. יעקב נכנס בחרדת קודש לחדרו של יצחק אביו. הוא עונה לאביו על כל השאלות אותו שאל. ליצחק אבינו היה ספק גדול. מי הוא זה שעומד מולו? הוא תמה ואמר: "הקול קול יעקב והידים ידי עשיו". הקול וצורת הדיבור שאני שומע הוא של יעקב בני, אך ממשמוש הידים השעירות מבין אני שמולי עומד עשיו. כולנו יודעים את סוף הסיפור שיעקב אבינו זכה בדין בברכות הגדולות והקדושות שעומדות ויעמדו לעם ישראל עד עצם היום הזה. אך נשאלת שאלה: מדוע לא שינה יעקב את קולו, מדוע יעקב אבינו לא החליף מנעימת דיבורו כדי להידמות לעשיו גם בדיבור. כשם שהסווה את חלקת ידיו וצווארו, כן ישנה את דיבורו לרגע קט, כך לא יגרום לעצמו ספק קללה, לה חשש מכל? רבותינו גדולי המוסר ענו על השאלה הזאת בתשובה ניצחת, למדו ממקרה היסטורי זה מוסר נפלא: מכאן אנו לומדים שלכל דבר חיצוני היה יעקב מסוגל, להתחפש ולשנות את פרצופו היהודי ולהדמות לעשיו. אולם לעקם את מוצא פיו ולדבר כאיש גס בלא עדינות ובלא דרך כבוד ולו לרגע קט - לכך לא היה מסוגל כלל. דבר נוסף שינוי חיצוני לצורך השעה, לזה יעקב אבינו הסכים אך שינוי פנימי, לשנות בקול שהוא דבר יחודי שניתן רק לאדם עלי אדמות, אותו יעקב אבינו התעקש שלא לשנות, שלא להחליף. וכן אומרים עם ישראל לאומות העולם בשיר השירים: "אל תראוני שאני שחרורת" - שמעשי שחורים ולא מטוהרים, שמעשי לא תואמים לדרך ישראל סבא, זה רק שינוי חיצוני שגרמה לי השמש, אך בתוך תוכי טהורה אני, לבנה וזכה אני החפצה בכל לב ונפש לעשות את רצון בוראי, לקיים את רצון אבי שבשמים!

שומר הראש!

כמדומה שאחד הספורים המפורסמים גם בקרב יהודים המרוחקים מדרך ישראל סבא הינו בירכת יצחק ליעקב. הברכה שהתקבלה לאחר שיעקב נהג בחוכמה ולבש את בגדי החמודות, כפי בקשת אימו... ועשיו אך הבין את הנעשה זעק זעקה גדולה ומרה, שנאה אימה התפתחה בקירבו עד שנחרטה בנפשו רצון גמור להרוג את יעקב בחיר האבות! והתמיה עולה לה מאליה ומהדהדת היטב בחלל העולם, מדוע לא נתן ה' יתברך מתחילה בליבו של יצחק לברך את יעקב דוקא ובכך היתה נמנעת אותה שנאה שקיימת מאז ולדורות - "הלכה עשיו שונא ליעקב!" אלא מבארים המפרשים שאכן "בקללה" ובשנאה זאת טמונה ברכה גדולה, ושמירה על לימוד התורה שמקיים את העולם. מכיון שכל עוד הקול קול יעקב שולט בחזוקה ודברי תורה נלמדים ביגיעה אזי אין ידי עשיו שולטות, אולם אם נתרפה חלילה מלימוד התורה אזי עשיו שהינו אלא "בובה" בידו ה' יתברך ומקל מדרות בידיו בכדי להישיר את דרכינו ולהריץ את רגלינו הישר לבתי מדרשות, כוללים וישיבות! נמצאנו למדים הפלא ופלא כמה מעשי ה' יתברך שלמים ותמימים בבחינת "מה רבו מעשיך ה' כולם בחוכמה עשית!". ועליו להוסיף עוד נקודה קטנה. יש כמה בחינות של "עשיו" וגם סורים שונים ומשונים הבאים על האדם, הזהירונו חז"ל, יפשפש במעשיו, אולם אם פישפש ולא מצא, יתלה בביטול תורה. שהסורים באו לו בעבור שביטל מלימודו הקבוע, והלך אחר הנאות העולם החולף! ניתן אל ליבנו יקרת לימוד תורתנו, גודל ערכה ונעימות מתקוה. נגביר חילים לתורה הקדושה ונזכה לטובה וברכה בזה ובבא!

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו ת"א
16:20	17:20	17:53
16:06	17:19	17:51
16:12	17:18	17:47
16:24	17:21	17:51

הפטרה:משא דבר ה'

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוזרבי שליט"א

זינור הבנים

**סבא שלי היה שוחט, חזן, רב.
סבתא שלי היתה צדקת**

מי לא מכיר את מילות הכותרת? הן שומעים אותם מנהגי מוניות, זמרים, שחקני כדורגל ושאר ריקנים שבישראל לא כן? אך האם הועיל לעשיו שסבא שלו ואבא שלו היו צדיקים? מי אתה חביבי?

נאמר בתורה: "וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר וכו'. ויברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפני וכו'. המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים" (בראשית מח, יד-טו). יעקב מברך את בני יוסף אפרים ומנשה, וכתוב "ויברך את יוסף". אם הוא מברך את בניו של יוסף, איך נאמר שמברך את יוסף? ואמר הרשב"ם: "ברכת הבנים היא ברכת האב", היינו, כשמברכים את הבנים הרי זה כאילו מברכים את האב. אכן זאת היתה הברכה המאליפה והנאמנה ביותר שאיש מישראל ראוי ליחל לה, שבניו יהיו מבורכים ונמצא הוא עצמו מבורך, וכך הדבר במהלך הדורות, אם הנינים והנכדים מבורכים והולכים בדרך הטובה והישרה, אין לך ברכה מרובה מזאת לאבות ולאבות האבות. יעקב מברך את נכדיו ואומר: "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי", היינו שהבנים ילכו בדרכי האבות ושם יקרא עליהם, שיהיו ראויים להיקרא "בני אברהם יצחק ויעקב", ולא יביישו את אבותיהם במעשיהם, או אז ישמחו האבות ביוצאי חלציהם וברכת הבנים תחול על האבות. יחוס – דבר גדול הוא בישראל ורבת אחריות היא השמירה עליו, ששרשרת הדורות תמשך בטהרתה, והבנים לא יביישו את האבות לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. רק אם אתה כמו סבא ואת כמו סבתא, יש מה להתפאר, הם בך ואתה בהם אך...

שלום בית

החותנת הזאת עברה את הגבול!!!

ישנו פתגם מפורסם האומר: "אם ידור זאב עם כבש תדור כלה עם חמותה", ולצערינו שומעים הרבה על מחלוקות וקטטות, שנאות ופילוגים כתוצאה מהמילים כלה וחמותה, אומנם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו עד היכן הכבוד שצריך להיות בין שתיים אלו, ורבינו יוסף חיים זיע"א בעל הבן איש חי הביא בסיפרו חוקי הנשים פרק יב' מעשה שהיה באישה אחת ענוה ושפלת רוח, שהתנפלה עליה חמותה במילים קשות, וגם ירקה בפניה, וסטרה על לחיה, תלשה שערותיה, וגם נטלה סנדלה, וחבטה בו על ראשה, ולא עוד אלא שקרעה את בגדיה. מה עשתה אותה כלה? – מיהרה ורחצה את פניה ועיניה, חבשה את ראשה והחליפה בגדיה, ובאה לפני חמותה, נפלה על ידיה ונשקתם, ובכתה לפניו וגם ביקשה... סליחה ממנה. אמרה לה חבירתה ידידתה וידידת חמותה: הפלא ופלא – על זו התלאה! במקום שתביאי "מוט המכתשת" ותחבטי בה... לקחת את ידה ונישקת אותה!? הא כיצד? אמרה לה הכלה: נשקתי יד חמותי – והרווחתי מנוחתי, וכן עשיתי זאת – למען עטרת ראשי ואדוני. וכמו כן: לעומת זאת, פצעת את היצר הרע במוט המכתשת, והכיתו ביד הטחנה, וניצלתי מעצתו הרעה ולא נפלתי ברשתו. תשמע אישה ותוסיף לקח כי כבוד חמותה הוא כבוד בעלה והוא יוסיף לה כבוד ויקר על כבודה. ואשרי הזוכה להשכיל ולהתעלות מעל כל הרגשות ולנהוג בכבוד הראוי וחייה בכפליים לטוב לה בזה ובבא.

אמרי שפך

רה"ק רבי יחזקאל לוינשטיין אומר: עיקר עבודת האמונה היא: וידעת היום והשבת אל לבבך כי השם הוא האלוקים בשמים ממעל וכו' "אין עוד".

הבעל שם טוב הקדוש אומר: אחרי כל ההשגות והמדרגות הנני תמים ומאמין באמונה פשוטה.

רה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: בשום פנים לא הייתי רוצה לעבוד אלוקים כזה, שדרכי יהיו מובנים על פי שכלו של ילוד אישה.

רה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: כשאדם מאמין: שכל המאורעות המה לטובתו זהו מעין עולם הבא. (פתגמים נבחרים)

מטעמים לשבת

ורוב דגן ותירוש". מה הקשר בין ההקדמה לברכה? אלא, הסביר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל, כך רמז יצחק לבנו אהובו: בני, הבורא יתברך הכין עבורנו פירות וירקות למאכל, כדי לקיים את גופנו. אבל בחסדו הגדול נתן בהם ריח טוב, כדי להשיב בו את נפשנו! לפיכך, כשאני מברך אותך בברכות גשמיות לרוב שפע וטובה, אל תשכח את בחינת הרוח, לטפח גם את הנשמה!...

(מעין השבוע)

"יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה את

יעקב אזוי" (כז, מא)

רש"י פירש, שעשוי עצר בעצמו מפני כיבוד אביו. והסבא מקלם זצ"ל אמר, שכשם שהילל מחייב את העניים, כך עשוי מחייב את הכעסנים: כלום רגזן היית יותר מעשיו, וראה איך יכול היה לשים מעצור לכעסו בגלל הכרתו! אבל האלשיך הקדוש זצ"ל מפרש פירוש מפתיע: עשוי ידע, שהתורה מגינה, וכשיעקב לומד תורה - לא יוכל לו! לכן אמר "יקרבו ימי אבל אבי", ואבל אסור בלימוד תורה, ואז אוכל חלילה לגבור על יעקב!

(מעין השבוע)

מה שאמר "עשיתי כאשר דברת אלי", היכן הוא דיבר עמו? תירץ ב"עוד יוסף חי": נראה לומר, כי הנה ידוע שהאבות לימדו תורה זה לזה, אברהם לימד את יצחק, ויצחק את יעקב, ובודאי שיצחק לימד את יעקב גם את הלכות כיבוד אב ואם, וכן לימדו מצות "איש אמו ואביו תיראו" שחייב לעשות רצון אמו ולקיים גזרתה שגזרת עלי, ולכן מצא יעקב היתר לעשות מעשה ולקחת את הברכות בהבאת המטעמים לאביו, כיו שאמו צייתה אותו בכך והכריחה אותו בזה, והסבירה לו שאין בזה היפך רצון אביו, אלא לבסוף גם אביו יסכים בכך כשידע מענין הבכורה, ויוסיף על ברכתו לומר "גם ברוך יהיה" וכפי שהיה באמת לבסוף. וזהו שאמר יעקב: "עשיתי כאשר דברת אלי", כלומר עשיתי כיבוד אם ומוראה לקיים גזרתה, כאשר דיברת אלי הלכות כבוד האם ומוראה אשר למדתי.

(תורת הפרשה)

"ראה ריזו בני כריזו השדה... ויתן

לך האלוקים" (כז, כז-כח)

יצחק אבינו ציין בהתפעלות: "ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה'. ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ,

"והתך לדרוש את ה'" (כה, כב) שיגיד לה מה תהא בסופה (רש"י). כתוב בספר "קול שמחה": סבורה היתה רבקה, כי בן אחד הוא זה, ואותו פירכוס שהוא מפרסם לצאת ליד פתחי בתי מדרש וליד פתחי עבודה זרה, אינו אלא המאבק הסמלי בין היצר הטוב ובין היצר הרע, שפעם מתגבר היצר הטוב והוא מבקש לרוץ לבית המדרש. לפיכך תאבה היתה לדעת "מה תהא בסופה" של מלחמה פנימית זו שבלב בנה? מי ינחית את המהלומה האחרונה וינצח במלחמה?... אומנם כל ימי חייו של האדם הם מלחמה תמידית ביצר הרע, לפעמים היצר מתגבר על האדם ולפעמים - האדם על היצר. על כל פנים צריך האדם להשתדל, שאת המהלומה האחרונה ינחית הוא על ראש היצר - "והיה עקב תשמעון"...

(מענה של תורה)

"ויאמר יעקב אל אביו אנוכי עשוי

בכורך עשיתי כאשר דברת אלי" (כז, יט)

יש להבין, בשלמא מה שאמר "אנוכי עשוי בכורך", לא שיקר חלילה, כי מכיון שקנה את הבכורה, נעשה הוא במקום עשוי, ויכול לומר על עצמו "אנוכי עשוי", אבל

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

והבריא. והוא ובני ביתו השכימו לבית הצדיק, להודות לו ולבקש את סליחתו על הפגיעה בכבודו. והיה הדבר למופת, ולקידוש שם שמים ברבים, בין בעם ישראל ובין בעמים!

שתי קהילות התקיימו באמסטרדם שבהולנד לפני כשלוש מאות שנה. בראשות הקהילה הספרדית, הפורטוגזית, עמד הגאון רבי שלמה איליון זצ"ל, ובראשות הקהילה האשכנזית עמד הגאון חכם צבי זצ"ל (השם "חכם" ניתן לו, על היותו תלמידם של גדולי הספרדים באיטליה). יום אחד עלה החכם צבי לבית הרב הספרדי לדון עימו בענייני הציבור, והופתע למראה ההוד וההדר שנגלה לעיניו: מפת חג פרושה היתה על השולחן, פרחים רעננים באגרסל, ריח ורדים עמד באויר, הכל אמר חג. היה זה ביקורו הראשון בבית הרב, והוא תמה: "וכי כך דרכה של תורה?!". נענה הרבי בלחישה: "זוכים אנו לביקורו של המלך!". אם כך, הכל מובן! אם מתכוננים לביקור מלכותי, צריך לקשט את הבית כדבעי! "מתי אמור המלך להגיע?", התעניין. "מקוה אני שכבר הגיע", נענה הרב. "היכן הוא", חרד חכם צבי. כבוד המלכות אינו דבר של מה בכך! "כבודו מלא עולם", ענה הרב. "הלא חז"ל אמרו כי: איש ואישה, זכו - שכינה עימהם, אם השלום שורר בביתם, אזי הקדוש ברוך הוא שוכן איתם! ואם זכיתי ובייתי הוא מעון לשכינה - כלום אין ראוי לקשטן כיאות?! ועוד אמרו חכמים, כי אדם מישראל העוסק בתורה - שכינה כנגדו, שנאמר: בכל מקום אשר אזכיר את שמי, אבוא אליו וברכתיו. וכי אין זה ראוי שאקדם פני הבורא יתברך בכבוד הראוי?!". "ראוי וראוי!", השיב החכם צבי נרעש ונפעם, "אם כאלו הן כוונותיו של הרב - אשרי הקהילה שעומד הוא בראשה!"

(מעין השבוע)

והייתם לי סגולה

זרע של קיימא - סגולה לזכות לזרע של קיימא ולהנע מלהשתמש בחשמל בשבת, וכן להמנע

משימוש במים, אלא במים שהוכנו מערב שבת.

זרע של קיימא - יקח את הערבה של ההושענות ויבשלנה במים, וישתו האיש והאישה מעט בכל

יום, במשך שלושה ימים רצופים. ולא ישתו מזה בשבת.

(סגולות רבותינו)

על כן יאמרו המושלים - מושל ונמשל

ופרקת עליו, דהיינו כאשר עשיו יחטא - כפי שבדאי יקרה - יקח יעקב את ברכתו ממנו. אומנם, כאשר נודע ליצחק כי יעקב הוא זה אשר התברך בטובות העולם ולעשו לא נשארה אלא ברכת "היה כאשר תריד" - מה שבדאי לא יקרה - חרד יצחק חרדה גדולה כי במה יברך את עשיו? על כך התרעם עשיו וביקש מאביו שיברך אותו לכל הפחות בברכה שרצה לברך את יעקב. על זה ענה לו יעקב כי הברכה היא לא תצלח ולא תתאים לו כלל ולכך אמר: "הן גביר שמתיו לך" דהיינו את הכל נתתי בידו ולשווא תצפה להשיג ממנו דבר...

כשמוע עשיו את דברי אביו ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאוד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי" (כז, לד) גנב אחד פרץ אל ביתו של אחד מעשירי העיר באישון ליל וגנב מתוך הבית גביע זהב נהדר משופץ יהלומים ואבני חן. מיהר הגנב אל ביתו להסתמין את הגביע היקר במקום סתר. כעבור זמן לא רב נכנסו גנבים אל ביתו של הגנב וגנבו משם את הגביע היקר... הלך הגנב ברחוב העיר כשהוא בוכה וצועק: אהה! גנבתי גביע זהב יקר!... אמור נא לנו - שאלוהו עוברים ושבים - מה סימן יש לך בגביע ונדע אולי נמצא אותו באיזה מקום ונשיב אליך. עמד הגנב בוש ונכלם כי לא ידע לתת סימן, שהרי הגביע גנב היה בידו... כן הוא גם הנמשל. עשיו הרשע התבייש לומר לאביו כי צר לו על הברכה שנתן ליעקב: "יתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש", שכן עשיו תמיד היה מתחפש בפני אביו לאיש קדוש ואין יבוא ויטער על כך שלא קיבל את חמודי העולם הזה, משום כך צעק במר נפשו ואמר: "ברכני נא אבי, ולא פרט את הברכה אותה הוא מבקש.

(משלי המגיד מדובנא)

"ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד יובא לי ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה" (כז, לט) מפרשים רבים שואלים מה ראה יצחק לברך דוקא את עשיו וברך אותו בברכות נשגבות כאלה: "מטל השמים ומשמני הארץ", הלא גם אם חשב שאינו רשע, האם לא ידע כי אחיו הקטן טוב ממנו? ומדוע לא בירך את יעקב בטובות העולם הזה? על כך יש לתרץ במשל: בעיר אחת חי עשיר גדול שחלש על ממון ורכוש רב: בתים, חנויות, שדות וכרמים, ולא זו בלבד אלא שהיה בעליו של בית המרוח היחיד בעיר וזאת בפקודת מושל העיר שאין לאף אחד רשות להקים בית מרוח, וזולת העשיר ההוא. לעשיר זה היו שני בנים: האחד חכם וישר ואילו השני הפכו המוחלט - היה שיכור גמור, זולל וסובא, בטלן מועד. לימים כאשר נזדקן העשיר וקרבו ימיו, החליט לחלק את נכסיו לבניו, אולם לא חילקם שווה בשווה אלא את כל נכסיו וכרמיו נתן לבנו השיכור, ולבן החכם לא השאיר אלא את בית המרוח... מדוע נהגת כך? שאלוהו ידידי - האינך יודע כי קרוב לודאי שמרכושך הרב שנתת לבנך השיכור לא ישר דבר?... ידעתי גם ידעתי - השיב העשיר - אולם אבא רכס את כוונתי. בני זה, כל מעייניו וחפצו ביין, על כן עד מהרה יהיו כל הנכסים מופקדים ומנוהלים בידי בני החכם. לא כן אם הייתי נותן את כל נכסי לבן החכם ואת בית המרוח לבן השיכור, גם בית המרוח היה יורד לטמיון כי איש לא היה שם לב אל אופן ניהולו... כן הוא גם הנמשל. יצחק אבינו חשב לברך את עשיו בכל טוב העולם ואילו את יעקב לברך בברכת: "היה כאשר תריד

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

במצוה זו של תורה, ובפרט שאין בה טורח ולא הפסד ממון. **✓** תלמיד חכם שתובע את חבריו שלא יקום מפניו, מפני שעל ידי זה גורם לו שמתמעט כבודו בעולם הבא - רשאי האדם שלא לקום מפניו, במה הדברים אמורים? - כשנמצא איתו לבד, אבל אם נמצא ליד ציבור שכולם עומדים לאותו תלמיד חכם, גם הוא צריך לעמוד, כדי שלא יהיה משונה מהציבור. **✓** אבל תוך שבעה - אינו חייב מן הדין לקום בפני תלמיד חכם, ומכל מקום הרוצה להחמיר לקום בפני תלמיד חכם או זקן - תבוא עליו ברכה. **✓** גם אם החכם סגי נהור (עירור) או הזקן סגי נהור - צריך לעמוד בפניהם. וכן הדין אם עברו חכם או זקן ליד סגי נהור - חייב הוא לעמוד בפניהם. **✓** עיון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנוא אותם, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא, והוא בכלל "כי דבר ה' בזה", ואם ביזו את התלמיד חכם, רשאי התלמיד חכם לנדותם גם בשבת, כיון שאין העונש בידיים אלא בדיבור. **✓** הרואה תלמיד חכם או צדיק מוכה ומעונה ומדולדל ינהג בו כבוד ביותר, כי את אשר יאהב ה' יזכיר, ולא כמו שיש אנשים שכשרואים תלמיד חכם שהוא עני ודל, נעשה הוא שפל בעיניהם, אלא אדרבה הירא לדבר ה' ינהג בו כבוד ונזר ועטרה. **✓** יזהר מאוד התלמיד חכם שלא יגרום במעשיו ובעדותיו שיבוזוהו, כי ההמון עיניהם תלויות לדקדק עם התלמיד חכם. **✓** הרואה חכם גדול מחכמי ישראל המופלג בתורה ובחוכמה וביראת ה' ומורה הוראות בישראל, אף בזמן הזה יש לברך עליו בשם ומלכות ברכת "שחלק מחכמתו ליראי". **✓** אם נכנס גביר לבית הכנסת שאינו זקן ואינו תלמיד חכם, אף על פי שמכבדים אותו בחוף וקמים בפניו, אסור לקום בפניו בבית הכנסת, כיון שאין זה כבוד שמים, ומכל מקום אם הוא גביר מפורסם מיחידי הקהל ומקפיד על זה - מותר לקום בפניו מפני דרכי שלום, שכל שיש בזה דרכי שלום הרי הוא בכלל המצוה, ועל זה נאמר: "וכל מעשיך יהיו לשם שמים".

(הבית היהודי)

אמות, אלא יעמוד רק משיכנסו בתוך ארבע אמותיו. **✓** העומד בפני תלמיד חכם או זקן משהו שנכנס לתוך ארבע אמותיו, חייב הוא לעמוד כל זמן שהוא עומד בתוך ארבע אמותיו, ולכן היושב באוטובוס ציבורי, ונכנס תלמיד חכם או זקן לאוטו, והגיע לתוך ארבע אמותיו וקם מפניו כדת, ונשאר החכם או הזקן עומד לפי שלא מצא מקום ישיבה - צריך על פי הדין לתת לו את מקום ישיבתו (אלא אם כן היה היושב איש חולה שאינו יכול להשאר עומד שאז אנוס הוא והתורה פטרתו). וכן כשתלמידה יושבת באוטו ונכנסה מורתה שלמדה תורה מפיה - צריכה לקום מפניה, ואם אין מקום נוסף לישיבה, עליה לתת לה את המקום, וכן הדין לגבי אישה חכמה או זקנה כשם שצריך לעשות כן מפני זקן או תלמיד חכם. **✓** אסור לעצום עיניו מהזקן קודם שגייע לתוך ארבע אמותיו כדי שלא יצטרך לקום מפניו כשיגיע לתוך ארבע אמותיו, ואפילו אם החכם או הזקן רוכבים על בהמה או יושבים בעגלה - חייב לקום בפניהם. **✓** אין ראוי לחכם שיטריח על הציבור לכיון לעבור לפניהם שיעמדו מפניו, אלא ילך לו בדרך קצרה כדי שלא ירבו לעמוד, ואם יוכל להקיף הדרך כדי שלא יעבור לפניהם - זכות היא לו. ואפילו שעל ידי זה ימנע החכם עצמו ממצוה כגון מצות פתיחת ההיכל. **✓** ילד שהוא חכם יותר מהזקן ועבר הזקן לפניו - אינו חייב לקום מלא קומתו אלא רק להדרו, אבל אם הילד אינו חכם יותר מהזקן אלא שווה לו בחוכמה - חייב לקום מלא קומתו מהזקן, ואפילו זקן גוי מהדרים אותו בדברים ונותנים לו ילד לסומכו. ושני חכמים או שני זקנים אין אחד צריך לקום לשני מלא קומתו אלא יעשו הידור זה לזה, ואם רוצים לקום - רשאים. וכן הרב לתלמידו יעשה לו הידור קצת. **✓** אפילו בשעה שאדם עסוק בתורה - חייב לעמוד בפני החכם או הזקן. **✓** חכם אפילו מופלג בחוכמה - רשאי לעמוד בפני אדם בעל מעשים. ויש אומרים שחייב הוא לעמוד בפניו. ונכון לכל אדם לעמוד בפני גבאי צדקה בשעה שגובים, וכן בפני כל עושה מצוה בשעה שעושים, ודוקא אם עושים בחינם, אבל אם עושים בשכר - אין חיוב לעמוד בפניהם. **✓** יש אומרים שבזמן הזה לא חייבים לקום אלא רק בפני חכם שתופס ישיבה או אב בית דין כדי שלא לחלק בין חכם לחכם, אבל להלכה צריך לקום בפני מי שהוא תלמיד חכם מורה הוראה, אף על פי שאינו תופס ישיבה ולא אב בית דין. ואין להקל

מצות עשה לקום מפני כל חכם אפילו אינו זקן אלא קטן וחכם ואפילו אינו רב, וכן מצוה לקום מפני שיבה דהיינו בן שבעים שנה אפילו הוא עם הארץ, ובלבד שלא יהיה רשע. ולכן אותם אנשים שאינם מתפללים בכל יום ואינם מניחים תפילין, אין חיוב לקום מפניהם כלל, כי על זקן כזה לא ציונה התורה לכבדו. **✓** לדעת רבינו הארי" ז"ל צריך לקום בפני הזקן מבן שישים שנה ומעלה, ואף על פי שהעיקר להלכה כהש"ס והפוסקים שצריך לקום לזקן מבן שבעים שנה, מכל מקום המחמיר לקום לזקן מגיל שישים שנה - תבוא עליו ברכה, ואם הוא ספק בן שבעים או פחות יש להחמיר ולקום, אבל בספק אם הגיע לשישים שנה - אין צריך לקום. **✓** חייב אדם לעמוד "מלא קומתו" לזקן ולא מספיק רק להדר אותו, וכן חייב לעמוד מלא קומתו לחכם. **✓** גם בבית הכנסת בשעת קריאת ספר תורה וקריאת שמע וכיוצא, חייב לעמוד בפני זקן וחכם ואין כאן חלילה לזולל בכבוד שמים, כיון שעמדה בפניהם היא קיום מצותו יתברך וזהו כבוד שמים - כי הוא אמר ויהי אלוהו ציוה ויעמוד. **✓** מי שאוחז בספר תורה בידו ביום שמוציאים שני ספרי תורה שבעוד שקוראים בספר תורה הראשון, אדם יושב ומחזיק את הספר תורה השני עד שמסיימים הקריאה (לפי מנהג אחריו האשכנזים), ובעודו יושב עם הספר תורה עובר זקן מופלג או תלמיד חכם גדול - אם העובר הוא תלמיד חכם גדול ששמו הולך לפניו, יש לאדם המחזיק את הספר תורה לכבדו ולהדרו, אבל אם העובר אינו תלמיד חכם מובהק אלא רק ידוע כדרשן וכדומה, אף שתמיד מכבדים אותו בקימה, לא יקום עתה לפניו כי כבוד הספר תורה עדיף, ומכל מקום רצוי שיהדר בלי קימה. **✓** נכון לחוש לדעת הסוברים שצריך לקום בפני אשת תלמיד חכם, כיון שאשתו כגופו נחשב כאילו קמים בפני בעלה, ומצוה לקום מפני אישה חכמה בחוכמת התורה, וכן מפני אישה זקנה בגיל שבעים שנה, ותלמידה חייבת לקום ולכבד את מורתה שלמדה תורה מפיה, ואסור לה לקרוא את מורתה בשמה הפרטי, אלא בתוספת תואר "מורת". **✓** מאימתי חייב לקום מפניהם? - משיגיעו לתוך ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד פניו. ואם רוצה לקום מפני הזקן או החכם לפני שגייעו לתוך ארבע אמותיו - אינו רשאי. **✓** כשיושב בבית הכנסת או בבית אחר פרטי ונכנסו זקן או חכם אין צריך לקום מפניהם מיד בכניסתם ולדון את כל הבית כארבע

זכות העלון להצלחתם ולשמירתם של כל עמו ישראל

לכל פניה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5590992 (נא להשאיר הודעה בתא הקולני), פקס: 03-5584485
למעוניינים שהעלון ישלח להם בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com